

Ορεινές Περιοχές και Οικονομική Ύφεση: Η Περίπτωση του Ορεινού Όγκου του Ταυγέτου

Χ. – Α. Παπαδοπούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ Ε.Μ.Π.
Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού
Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, Ε.Μ.Π.
Αν. Στρατηγέα, Επίκουρη Καθηγήτρια Ε.Μ.Π.
Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού
Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών, Ε.Μ.Π.

Περίληψη

Η σημασία των *ορεινών περιοχών* ως ευαίσθητων οικοσυστημάτων, ‘αποθηκών’ σημαντικής βιοποικιλότητας, σημαντικών πόλων πολιτιστικής πολυμορφίας κ.λπ. αναγνωρίζεται σήμερα διεθνώς. Ταυτόχρονα, οι περιοχές αυτές, στην πλειοψηφία τους, βρίσκονται σε αναπτυξιακή υστέρηση εξ αιτίας των φυσικών ιδιοτεροτήτων τους, αλλά και επιλογών πολιτικής, που οδήγησαν στην πληθυσμιακή τους συρρίκνωση, τη γήρανση του πληθυσμού, το μαρασμό της οικονομίας τους, την άνιση πρόσβαση σε δίκτυα μεταφορών, επικοινωνιών, καινοτομίας, κ.λπ. Η *οικονομική ύφεση* αποτελεί μία πρόσθετη απειλή για την αναπτυξιακή προοπτική των ορεινών περιοχών. Ταυτόχρονα όμως μπορεί να αποτελέσει και μία ευκαιρία, στη βάση αφενός της αναζήτησης καινοτόμων σχεδιαστικών παρεμβάσεων, με ‘όχημα’ την ποιοτική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών τους πόρων και την εξωστρέφεια, και αφετέρου της ‘σχεδιασμένης’ επιστροφής σε αυτές ανθρώπινου δυναμικού, αξιοποιώντας τις νέες ευκαιρίες που μπορούν να προκύψουν στις περιοχές αυτές από τις εν λόγω παρεμβάσεις.

Η παρούσα εργασία εστιάζει στο σχεδιασμό της ολοκληρωμένης ανάπτυξης μιας προβληματικής ορεινής περιοχής της χώρας, που εκτείνεται στα όρια των νομών Αρκαδίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας και περιλαμβάνει τον ορεινό όγκο του Ταυγέτου και τους ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς που βρίσκονται σε αυτόν. Η *στρατηγική* για την ανάπτυξη της εν λόγω σχεδιαστικής περιφέρειας στηρίζεται στην ολοκληρωμένη αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών της πόρων, με έμφαση στην ‘ποιότητα’ και την ‘εξωστρέφεια’. Η *μεθοδολογική προσέγγιση* που υιοθετείται, θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στη διαδικασία σχεδιασμού και τη δημιουργία ευρύτερων συναινέσεων στο πρότυπο μελλοντικής ανάπτυξης της περιοχής τους. Για το σκοπό αυτό, η έμφαση της εργασίας δίνεται στο επίπεδο της αποτελεσματικότερης *επικοινωνίας* των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων, διερευνώντας και αξιοποιώντας κατάλληλες *μεθόδους και τεχνικές γεωοπτικοποίησης*, καθώς και *μέσα επικοινωνίας* του ‘προϊόντος’ του σχεδιασμού για την αποτελεσματικότερη εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών στη διαδικασία του συμμετοχικού σχεδιασμού.

Η εργασία έχει την ακόλουθη *δομή*: στην *πρώτη ενότητα* γίνεται η περιγραφή του στόχου που τίθεται για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Στη *δεύτερη ενότητα* παρουσιάζεται η *μεθοδολογική προσέγγιση* που υιοθετείται. Στην *τρίτη ενότητα*, περιγράφεται η *παρούσα κατάσταση* της περιοχής (φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι, υφιστάμενο χωρικό πρότυπο, τοπική οικονομία, υποδομές, κ.λπ.) και εντοπίζονται τα πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα, ευκαιρίες και απειλές που αυτή αντιμετωπίζει στην παρούσα οικονομική συγκυρία. Στην *τέταρτη ενότητα* δομούνται *εναλλακτικά σενάρια μελλοντικής ανάπτυξης* της περιοχής και, μέσα από τη διερεύνηση εργαλείων οπτικοποίησης και επικοινωνίας των σεναρίων αυτών, επιλέγονται και αξιοποιούνται τα πλέον κατάλληλα για τη γεωοπτικοποίηση των προτεινόμενων χωρικών παρεμβάσεων και την αποτελεσματικότερη επικοινωνία τους προς τους αποδέκτες του σχεδιασμού. Τέλος, στην *πέμπτη ενότητα* παρουσιάζονται τα *συμπεράσματα* της εργασίας.